

El coure de la sèrie regional catalana del segle XIX

FRANCESC PADRÓ I DOMÈNECH

El conjunt de la Col·lecció és superior a les dues-centes monedes diferents, puix existeixen varietats de quasi totes les dates, talment com ens proposem descriure. Aquesta abundància de variants, és comprensible donades les característiques emergents d'aquestes emissions, que tingueren lloc en temps força revoltats.

Aquestes monedes tenen totes unes característiques comunes que els donen una certa unitat.

Es tracta de monedes exclusivament provincials, tant per la seva encunyació, com per la seva circulació limitada a un restringit àmbit geogràfic.

Són monedes d'emergència, o sia obsidionals, creades per necessitats peremptòries d'un moment polític. També totes es caracteritzen, per utilitzar, d'una o altra manera, l'Escut Regional o armes de l'antiga monarquia Catalano-Aragonesa. El valor de la moneda, està sempre expressat en «QUARTOS», denominació molt típica del Principat. Totes porten encunyada la paraula «Catalunya» o bé, «Barcelona», ja sia a l'anvers o bé al revers.

Per tot l'anteriorment exposat, esperem haver demostrat que existeix una unitat en aquest grup, tal i com el presentem. Però també existeixen diversitats evidents, entre aquestes monedes, que ens permeten de formar tres sub-grups, molt ben definits, que preferim estudiar per separat, i són:

A) OCUPACIÓ FRANCESA EN BARCELONA

Correspon a les monedes, de diferents valors, encunyades «EN BARCELONA», o sia en la mateixa ciutat ocupada i governada per l'exèrcit francès. Aquestes monedes tenen de peculiar que no foren emeses en nom de la Monarquia Espanyola «legítima», representada pel dimitit Ferran VII, ans bé tot el contrari; però tampoc foren emeses, com en la resta de la Península, en nom de la Monarquia Espanyola «intrusa», representada per el regnant, Josep Napoleó, ja que Catalunya per aquell llavors tenia dependències d'autoritats diverses, com són, Govern Militar de la plaça, Govern local anomenat autònom, dependència directa de l'Imperi Francès, a mes

1. Aquest treball, fet a l'any 1973 es podria ampliar en alguns punts, per haver-se trobat noves variants, respecte a les quals esperem, en altre ocasió, donar-ne referència.

dels llaços que podien unir-la amb el nou règim implantat a Madrid. Per això es va adoptar una denominació tan civil i ciutadana, fins al punt d'utilitzar, exclusivament, el nom de la ciutat com a referència d'emissió. Per altra part l'escut utilitzat, també és el corresponent a la Ciutat Comtal, les barres catalanes i la creu de sant Jordi. No porten aquestes monedes cap referència a qualsevulla de les dues Monarquies nacionals en disputa, així com tampoc a l'Imperi de Napoleó I, del qual sens dubte, eren conseqüència i dependència. Altra diferència important en aquestes monedes catalano-napoleòniques, és el caràcter peculiar de la seva emergència, doncs si bé es veritat que la varen tenir, com es demostra per l'existència de variants de «fundició» (amb metalls diversos, per manca de bon coure), també és veritat que foren emeses sempre directament per òrgans de govern, i no per derivacions o representacions més o menys fidedignes del mateix govern.

Comprèn aquest Sub-grup, el període des de l'any 1808, a l'any 1814, ambdós compresos.

Descripció:

Peces petites

1. $\frac{1}{2}$ Quart, s/d (s'atribueix al 1811). Mòdul de 18 mm.

Anvers: Dos cercles, l'un estriat i l'altre lineal, que emmarquen el valor de la moneda.

$\frac{1}{2}$ QUARTO (dessota estrella de cinc puntes).

Revers: Els mateixos dos cercles descrits, que envolten l'Escut de la Ciutat de Barcelona.

D'aquesta moneda se'n troben sovint exemplars retallats i descentrats, quasi sempre en defectuosa conservació. Raresa, R2.

2. 1 Quarto 1808 (Mòdul de 21 mm.).

Anvers: Cercle estriat. En semi-cercle superior les lletres en majúscula «EN BARCELONA.» (punt abans i després de la llegenda), a sota la data, amb punt abans i després (.1808.).

Més petit existeix un segon cercle lineal, que emmarca el valor de la moneda.

.1 Quarto (Punt només abans de la xifra àrabiga). A sota estrella de sis puntes.

Revers: S'observa un cercle estriat i després en posició invertida respecte l'eix de la moneda, dos rams de llozer, units en la part superior, per un punt rodó, que formen com una mena de segon cercle i en la part inferior, entre les puntes dels rams, el n. I, en xifra romana (valor de la moneda). En la part central l'escut de Barcelona, emmarcat per rombe vertical. La moneda es No-coincident.

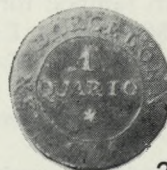
Raresa, R3.

A, Variant... Hi ha un accent, sobre la «U» de Quartos.

B, Variant... Punt abans i després del, 1 (.1.).

2

2B

3. 1 Quarto 1809.
Idèntica a l'anterior.
Raresa, R1.
B, Variant... Punt abans i després de l'1 (.1).
4. 1 Quarto 1810.
Es diferencia de l'anterior, en què la xifra 1, té punt abans i després (.1).
Petites diferències de mòduls; algunes retallades.
Raresa, R2.
A, Variant... Punt només abans, del 1 (.1).
5. 1 Quarto 1811.
Idèntica a l'anterior.
Bastantes monedes amb mòduls menors, retallades i descentrades.
Raresa, R3.
A, Variant... Només té un punt, després de la data (1811.).
6. 1 Quarto 1812.
Idèntica a l'anterior.
Raresa, R3.
A, Variant... Revers, escut coincident, per la distribució dels rams.
B, Variant... L'estructura de la lletra «C» (de Barcelona), sembla una «G» (talment com passarà en els anys 1813-1814).
7. 1 Quarto 1813.
La suposem idèntica a l'anterior (Variant- B).
Es tan escassa aquesta moneda, que no hem pogut examinar-ne cap exemplar.
Raresa, R5.
Es considera inexistent el Quarto de 1814.
8. 2 Quartos 1808 (Mòdul de 25 mm.).
Anvers: Idèntica a les anteriors, excepte el valor representat per la xifra aràbiga, 2, amb punt abans i després (.2.); sota de Quartos, dues estrelles de sis puntes; la llegenda EN BARCELONA, només té punt al final, però està emmarcada per dos petits rombes, disposats en sentit horitzontal.
La data punt al final (1808.).
Revers: Els rams de flors son quatre, units per la dreta i l'esquerra de la moneda, en el seu punt mig, mitjançant una roseta de 8 pètals. La part inferior del revers, és senyalada per la xifra romana, II (valor de la moneda).
La moneda és coincident.
Raresa, R/3.
A, Variant... *Revers*, no coincident, d'acord amb la distribució dels rams i la xifra romana.
B, Variant... Les dues estrelles són de 7 puntes.
9. 2 Quartos 1809.
Idèntica a l'anterior.
Raresa, R1.
10. 2 Quartos 1810.
Idèntica a l'anterior.
Raresa, R4.
Es consideren inexistents les dates, 1811 i 1812.
11. 2 Quartos 1813.
Idèntica a l'anterior, excepte que el 2, fa ganxo vertical, bastant evident.
Raresa, R4.

12. 2 Quartos 1814.

Idèntica a l'anterior, amb el mateix ganxo a la cua del dos.
Raresa, R5.

Aquestes tres sèries de monedes menors, són extraordinàriament rares, en bones conservacions (MBC), i excepcionals en (EBC).
L'estudi d'aquesta col·lecció l'hem fet amb l'examen de 87 peces.

Peces majors

Les peces majors d'aquesta sèrie napoleònica, són les monedes de 4 Quartos, que es presenten amb un mòdul, de 27,50-28,50 mm. i gruixos del voltant 1,50 mm. amb notables variacions. Els pesos també són variables. Es presenten encunyades i de fundició; constituent, doncs, dos grans grups essencials. Les foses, segons el net predomini d'algun dels metalls de la barreja, poden classificar-se com monedes de «tipus Llautó», o bé de «tipus Ferro», i en cada cas presenten aspecte i color totalment diferent. Els gruixos, tant en coure com en fundició, tenen variacions sistemàtiques, que es poden classificar de la següent manera.

Moneda «prima», de 1,25 mm. o menys.

Moneda normal, de 1,50 mm. aproximadament (1,26-1,79).

Moneda «gruixuda», de 1,80 mm. o superior.

Els seus respectius pesos, corresponen, amb variacions escalonades, a 5,50 g./8,50 g. i 12 grams.

L'anvers d'aquesta moneda està emmarcat per un cercle amb ratlles, dins del qual està la llegenda EN BARCELONA. (punt només al final), formant com una semicircumferència per la part superior; en la part inferior d'aquest cercle, es troben a cada cantó, dues flors de sis pètals i en el mig la data, amb punt final, fins arribar a l'any 1811, en la qual data, es troben en abundància, exemplars que tenen el punt i també d'altres sense punt, després de la data, ja que es considera aquest any, com de trànsit, en el que fa referència a aquesta modificació i en els anys superiors ja quedarà suprimit el punt després del numeral. Per la part interior aquesta llegenda queda emmarcada per una circumferència lineal i dins està el valor de la moneda (.4.) amb punt abans i després de la xifra àrabica i a sota la denominació QUARTOS; en la part inferior del valor, hi ha un ram, com una flor central de 5 pètals i fulla per cada cantó, els tres elements florals, cada u amb el seu pedícul, arranquen d'una tija comuna i presenten segons els anys, petites variants sistemàtiques.

En el Revers, es troba el mateix cercle ratllat, després dos rams simètrics, sinuosos, de 6 fulles cada u, units per la base per un punt rodó, i en mig d'aquestes rames es troba l'escut de la ciutat (barres i creu de sant Jordi, dins d'un rombe, lineal i vertical). La moneda és coincident, o sia el revers es presenta vertical, girant la moneda per el seu eix i el nus d'unió de les dues rames, es troba a la base de la moneda, en la data 1808, com a cosa normal. En tots els altres anys, com a norma, la moneda no és coincident. Suposem que en tots els anys, es poden trobar variants, respecte a coincidència o no-coincidència, però és sobretot en les dates 1808 i 1809, on hi ha més exemplars de cada tipus. Els rams del revers que emmarquen l'escut, són iguals en els primers 4 anys i resulten diferents en les tres últimes dates d'emissió. L'incompliment d'aquesta norma produeix variants i també l'existència d'alguna raríssima moneda que té rams ben diferents dels generals sistematitzats.

També produeix variants el 4 (valor de la moneda), per la manca d'algun punt abans o després del numeral, i per la cua, que algunes vegades fa no ganxo exagerat. Una altra modificació habitual es l'existència de girs, en l'escut del revers, que encara que abundants, acostumen a ser molt petits, de pocs graus, i els considerem sense valor, excepte en alguns casos (raríssims), en què el gir es molt visible, potser d'uns 45° i queda l'escut com mig travessat i a la nostra opinió això constitueix una varietat ben clara.

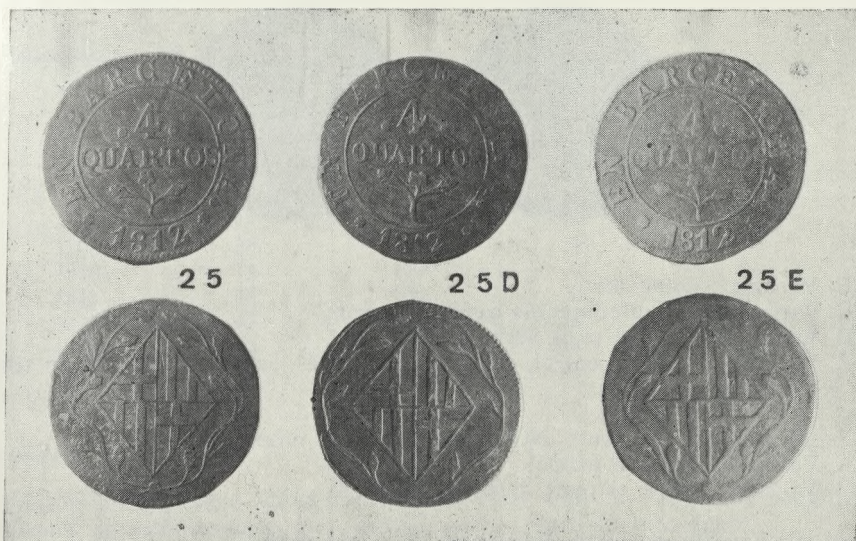
En resum, encunyació, fundició, varietat de metalls, gruixos i pesos, mòduls diferents, falta de punts, ganxos del 4, diferències florals, girs en l'escut, coincidència o no, etc., constitueixen un bon nombre de variants.

Per fer aquest estudi hem disposat de 657 monedes.

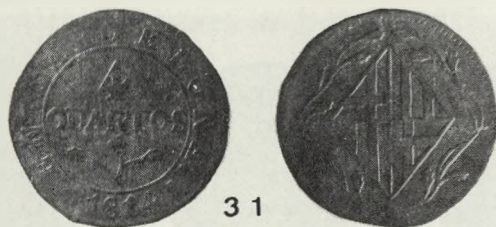

13. 4 Quartos 1808.
Encunyada en coure. Coincident. Gruix normal.
A, Variant... No-coincident.
B, Variant... Moneda Prima.
C, Variant... el 4, sense ganxo.
14. Fundició. Color llautó. Coincident. Gruix normal.
A, Variant... Moneda prima.
B, Variant... No-coincident.
15. Fundició. Color ferro. Coincident. Gruix normal.
A, Variant... Moneda prima.
La moneda d'aquesta data presenta una raresa, de R3.
16. 4 Quartos 1809.
Encunyada en coure. No-coincident. Gruix normal.
A, Variant... Coincident.
B, Variant... Moneda prima.
C, Variant... Els rams són diferents, iguals al tipus propi dels numerals, 1812, 1813, 1814.
17. Fundició. Color llautó. No-coincident. Gruix normal.
A, Variant... Coincident.
B, Variant... El 4 sense ganxo.
18. Fundició. Color ferro. No-coincident. Gruix normal.
A, Variant... Moneda prima.
B, Variant... Moneda gruixuda.
La moneda d'aquesta data, es considera escassa.

19. 4 Quartos 1810.
Encunyada en coure. No-coincident. Gruix normal.
A, Variant... Coincident.
B, Variant... Moneda prima.
C, Variant... Revers, Gir important (45°) de l'Escut.
D, Variant... Falta el punt, després de la data.
E, Variant... Mòdul superior (29,30 mm.).
F, Variant... En lloc de la Q (de quartos), hi ha una O.
G, Variant... El 4, sense ganxo.
20. Fundició. Color llautó. No-coincident. Gruix normal.
A, Variant... Moneda prima.
B, Variant... Moneda gruixuda.
21. Fundició. Color de ferro. No-coincident. Gruix normal.
La moneda d'aquesta data, és corrent. La més abundant de tota la sèrie.
22. 4 Quartos 1811.
Encunyada en coure. No-coincident. Gruix normal. Punt després de la data.
A, Variant... Falta el punt després de la data, la qual resulta com pitjada.
B, Variant... Moneda prima (del Tipus, 22).
C, Variant... Moneda prima (del Tipus, 22-A).
D, Variant... El 4, sense ganxo.
23. Fundició. Color llautó. No-coincident. Gruix normal.
A, Variant... Moneda prima.
24. Fundició. Color de ferro. No-coincident. Gruix normal.
A, Variant... Moneda gruixuda.
Les monedes d'aquesta data, són corrents.
25. 4 Quartos 1812.
Encunyada en coure. No-coincident. Gruix normal. (A partir d'aquesta data, queda suprimit el punt després de la data.)
Canvi també, en l'estructura dels rams.
A, Variant... Moneda prima.
B, Variant... Falta el punt abans del 4 (4.).
C, Variant... Hi ha un accent, sobre la «O» de quartos (Quartós).
D, Variant... Els Rams del revers, són diferents d'estructura i altres petites modificacions d'encuny.
E, Variant... Els dos rams del revers, malgrat presentar l'estructura normal, només tenen 5 fulles (falta una superior).
F, Variant... La cua del 2, és llarga, gruixuda i vertical.
G, Variant... El 4, sense ganxo.
H, Variant... La T partida per una barra (T).
26. Fundició. Color llautó. No-coincident. Gruix normal.
A, Variant... Moneda prima.
B, Variant... Falta el punt abans del 4 (4.).
C, Variant... Moneda gruixuda.
D, Variant... La «Q» i la «U», de quartos, molt unides, formant, quasi una sola lletra.
E, Variant... La cua del 2, és llarga, gruixuda i vertical.
F, Variant... La estructura de la «C», que sembla una «G» (talment com passa en els anys 1813 i 1814).
G, Variant... La flor central, del ram del anvers, té la tija molt curta (talment com és normal en la data, 1808).

- H, Variant... Els dos rams del revers, malgrat presentar l'estructura normal, només tenen 5 fulles (falta una superior).
27. Fundició. Color de ferro. No-coincident. Guix normal.
 A, Variant... Falta una fulla superior en els rams del revers.
 Les Monedes d'aquesta data, són corrents.
28. 4 Quartos 1813.
 Encunyada en Coure. No-coincident. Guix normal. (A partir d'aquesta data, canvia l'estructura de la lletra «C»).
- A, Variant... Moneda prima.
 B, Variant... Coincident.
29. Fundició. Color llautó. No-coincident. Guix normal.
 A, Variant... Moneda prima.
 B, Variant... En el revers, l'Escut presenta un gir de 45°.
 C, Variant... Coincident.
 D, Variant... Són diferents els rams del revers.
 E, Variant... La «N», es diferent (El pal central, va de baix a dalt).
30. Fundició. Color de ferro. No-coincident. Guix normal.
 A, Variant... Moneda prima.
 B, Variant... La flor central, del ram del anvers, en lloc de sortir del centre, està posada sobre la tija de la dreta.
 La moneda d'aquest any, és relativament escassa.
31. 4 Quartos 1814.
 Encunyada en coure. No-coincident. Guix normal.
 A, Variant... Moneda prima.

- B, Variant... Coincident.
 C, Variant... Són diferents els rams del revers.
 D, Variant... Falta el punt després del 4 (.4).
 E, Variant... La flor central, del ram de l'anvers, està posada sobre la tija de la dreta.

32. Fundició. Color de llautó. No-coincident. Gruix normal.

- A, Variant... Moneda prima.
 D, Variant... Falta el punt després del 4 (.4).

33. Fundició. Color de ferro. No-coincident. Gruix normal.

- A, Variant... Moneda prima.

La moneda d'aquesta data, és escassa, tant o més que la de l'any 1809, sense però que tingui una veritable raresa. D'aquesta sèrie de «4 Quartos», l'única moneda difícil de trobar és la corresponent a l'any 1808.

En total hem trobat en la sèrie, 83 monedes diferents, de les quals, 62, corresponen a variants, de les tres monedes tipus, que hem considerat, que són, encunyació en coure, fundició en metall, color llautó, i fundició en metall, color de ferro.

A continuació posem el detall de l'estudi que hem fet amb aquestes monedes, en el que fa referència a alguns punts concrets, sistemàtics, per obtenir una visió més gràfica i estadística.

Estudi de la xifra número 4

Examinades 300 monedes

Data 4 (sense ganxo) 4 (amb ganxo)

Data	4 (sense ganxo)		4 (amb ganxo)	
	Trobades	= %	Trobades	= %
1808	2	12,50	14	87,50
1809	2	5,55	34	94,45
1810	15	20,27	59	79,73
1811	3	8,33	33	91,67
1812	19	34,54	36	65,46
1813	0	0	52	100
1814	0	0	31	100

Conclusió:

41 peces de 4, sense ganxo (Variant)
 259 » » 4, amb ganxo (Normal)

Estudi de la lletra «C» de Barcelona

Examinades, 326 monedes

Any	«C» normal		«C» modificada (G)	
	Trobades	= %	Trobades	= %
1808	18	100	0	0
1809	39	100	0	0
1810	78	100	0	0
1811	44	100	0	0
1812	48	80	12	20
1813	0	0	53	100
1814	0	0	34	100

Conclusió: «

S'observa l'existència d'una variant del 1812, amb la lletra «C» modificada, modificació ja reconeguda com a normal, per les dues últimes dates.

Estudi del pedicle de la flor central, del ram de l'anvers

Examinades 300 monedes

Any	Pedicle central Llarg		Pedicle central Curt		Pedicle central Desviat a la dreta	
	Trobades	= %	Trobades	= %	Trobades	= %
1808	0	—	16	100	0	—
1809	0	—	36	100	0	—
1810	5	6,75	68	91,90	1	1,35
1811	35	97,23	0	—	1	2,77
1812	50	90,91	4	7,28	1	1,81
1813	37	71,16	0	—	15	28,84
1814	25	80,65	1	3,22	5	16,13

Conclusió:

Normal el pedicle curt, per els anys, 1808, 1809 i 1810.

Variante el pedicle curt, per la resta. (Normal doncs, el pedicle llarg per els anys, 1811, 1812, 1813 i 1814.)

El pedicle desviat, sempre és una variante, que només té freqüència, en les dues últimes dates.

Estudi del cantell de la moneda

Examinades 350 peces

El cantell, normalment és pla i llis, es troba estriat algunes vegades. Percentatge trobat.

Any	Encunyació	Fundició color llaütó	Fundició color ferro
1808	0	0	0
1809	0	1	0
1810	0	1	2
1811	0	0	0
1812	0	0	0
1813	0	0	1
1814	0	0	0

Conclusió:

Varietat raríssima, només en «fundició». (1,42 %)

Variants sistemàtiques de la moneda de 4 quartos

«En Barcelona»

	1808	1809	1810	1811	1812	1813	1814
ENCUNYADES							
Coincident	N	V	V		V	V	V
No-coincident	V	N	N	N	N	N	N
Gruix normal	N	N	N	N	N	N	N
Prima		V	V	V	V	V	V
Gruixuda							
Variant en rams		V			N	N	N
Mòdul superior			V				
Gir anvers, de 45°			V			V	
Lletra «C» modificada					V	N	N
Pedicle central curt	N	N	N		V		V
Pedicle central llarg			V	N	N	N	N
Pedicle central desviat			V	V	V	V	V
Número 4, normal	V	V	V	V	V		
Número 4, amb ganxo	N	N	N	N	N	N	N
Manca punt després de la data			V	V	N	N	N
Manca punt després del 4				V			V
Manca punt abans del 4					V		
Cantell estriat							
FUNDICIÓ COLOR LLAÜTÓ							
Coincident	N	V					
No-coincident	V	N	N	N	N	N	N
Gruix normal	N	N	N	N	N	N	N
Prima	V	V	V	V	V	V	V
Gruixuda		V	V		V	V	
Variant en Rams					V	V	
Mòdul superior							
Gir anvers, de 45°						V	
Lletra «C» modificada					V	N	N
Pedicle central curt	N	N	N		V		V
Pedicle central llarg			V	N	N	N	N

	1808	1809	1810	1811	1812	1813	1814
Pedicle central desviat			V	V	V	V	V
Número 4, normal		V					
Número 4, amb ganxo	N	N	N	N	N	N	N
Manca punt després de la data				V	N	N	N
Manca punt després del 4			V				
Manca punt abans del 4					V		V
Cantell estriat		V	V				
FUNDICIÓ COLOR DE FERRO							
Coincident	N						
No-coincident		N	N	N	N	N	N
Gruix normal	N	N	N		N	N	N
Prima	V	V		V		V	
Gruixuda		V	V	V		V	
Variant en Rams					V		
Mòdul superior							
Gir anvers, de 45°							
Lletra «C» modificada					V	N	N
Pedicle central curt	N	N			V		V
Pedicle central llarg			V	N	N	N	N
Pedicle central desviat			V	V	V	V	V
Número 4, normal							
Número 4, amb ganxo	N	N	N	N	N	N	N
Manca punt després de la data					N	N	N
Manca punt després del 4							
Manca punt abans del 4							
Cantell estriat			V			V	

N = Normal

V = Variant

Els quadres en blanc volen dir, que no s'ha trobat cap moneda d'aquesta característica.

La proporció entre monedes d'encunyació i de fosa, al nostre entendre és equivalent. Entre les foses predominen qui-sap-lo les de «tipus Llautó». Les de color de ferro són difícils de trobar, especialment en la seva varietat prima.

B/ EL PRINCIPAT EN LLUITA AMB ELS FRANCESOS

Es un fet històric que allà on no arribava la presència física de l'ocupant francès, el poble i una part de la classe dirigent, s'organitzava en resistència armada i política, defensant els interessos del rei abdicat Ferran VII i fent-se la rebellia dipositària de la sobirania, en el seu nom, encunyaren moneda, per atendre les necessitats especialment rurals, del Principat no-ocupat. Aquestes monedes cal considerar-les, com les oponents a les exposades en el apartat, A/ i circularen en el mateix àmbit geogràfic, malgrat que en camps antagònics. En tot període de guerra civil, existeixen, com a mínim, dues faccions ben delimitades, cada una amb la seva responsabilitat i amb la part de sobirania, que en aquells moments, pot correspondre-li. En el nostre cas, els residus de l'anterior Estat desposseït, persisteixen recolzats per una massa popular intervencionista i s'obre una Seca (podriem dir-ne oficial), a Catalunya, que resi-

deix ara a Reus, ara a Tarragona i qui sap si també en altres llocs —segons les circumstàncies militars—, per acabar emigrant a Mallorca. Aquesta Seca és la que dona origen a la Sèrie Regional Catalana, de coure, d'aquest subgrup de Ferran VII. Comença l'any 1810 (amb retard respecte a les emissions anteriors), per finalitzar en 1814, en acabar-se les circumstàncies político-militars, que donaren lloc al seu origen.

Es caracteritza tota aquesta moneda, per portar encunyats dos escuts; el català i el nacional-borbònic, un a l'anvers i l'altre en el revers.

A aquestes monedes poden sumar-s'hi, les circulades a les Illes Balears, en el mateix període —amb el nom de «DINERS»—, per ésser emeses també a nom de Ferran VII, reunir condicions d'emergència i característiques locals molt notables.

També opinem que cal adjuntar-hi —per formar unitat—, les emeses a Barcelona en 1823, durant el règim constitucional del mateix rei.

DESCRIPCIO:

1. Ochavo 1813 = Es el mig quarto, equivalent al maravedí castellà.
Pes: 1,65 grams. Cantell: 0,80 mm. Mòdul: 17 mm.
Es la moneda més petita del sistema. A l'Anvers presenta, dintre d'un cercle puntejat, les armes regionals, o sia, les quatre barres catalanes emmarcades amb escut que porta la corona comtal; al voltant la llegenda, PRINCIP. CATHAL. — El valor «Ochavo» entre parèntesis. En el revers, també amb cercle puntejat, l'escut quarterejat de Castella i Lleó, amb l'escudet central de les flors de llir de la dinastia i en la part baixa la magrana, tot cobert per la corona reial. A ambdós costats de l'escut, la llegenda FERDIN. VII. HISP. REX. — La data entre dos punts (.1813.) si be l'últim corresponent a REX.
A, Variant... Falta el punt abans de la data (1813.).
B, Variant... El 3 de la data està «aplanat» en la part superior.
C, Variant... Falta punt abans de la data, amb el 3 «aplanat» (Moneda, R2).
2. Quarto 1813 = Equivalent a dos maravedís.
Pes: 2,80 grams. Cantell: 1,10 mm. Mòdul: 19 mm.
Descripció idèntica a l'anterior excepte variants en el dibuix dels escuts, que emmarquen les respectives armes, regional i nacional. No hem trobat en aquesta moneda la varietat del 3, «pla» en la part superior.
A, Variant... El valor «QUARTO», no està entre parèntesis. (Moneda R2)
3. Quarto y medio 1811 = Equivalent a 3 maravedís.
Pes: 4,10 grams. Cantell: 1,10 mm. Mòdul: 21 mm.
Descripció idèntica a les anteriors, excepte que tornen a canviar els dibuixos dels escuts, que emmarquen les respectives armes. «Quarto y medio», té punt al final i està entre parèntesis. (QUARTO Y MEDIO.). La data té només punt al darrera, si bé està emmarcada per dues estrelles, i queda així: (X 1811. x).
A, Variant... Falta el punt després de la data.
B, Variant... Falta el punt després de MEDIO (Moneda R).
4. Quarto y medio 1813 = Igual a l'anterior.
A, Variant... El 3 es «pla», en la part superior.
B, Variant... Falta el punt després de MEDIO (Moneda R2).
5. Dos Quartos (II QUART.), 1813 = Equival a 4 maravedís.
Pes: 4,40 grams. Cantell: 1,10 mm. Mòdul: 23 mm.

Descripció igual que les anteriors, excepte en els escuts, les armes regionals estan emmarcades per un rombe, amb rams de llozer a cada cantó; les nacionals tenen el mateix escut de la peça n. 1 (Ochavo). Es presenten punts, abans i després de la data; desapareixen però les estrelles que portaven les peces n. 3 i n. 4. Queda suprimit el parèntesi que emmarcava el valor de la moneda.

A, Variant... Falta el punt després de QUART (Moneda R).

6. Dos Quartos (II QUART.), 1814. Idèntica a l'anterior (Moneda R4).

Totes aquestes monedes menors descrites, malgrat la seva raresa són avui dia, fàcils de trobar en conservació (BC), difícils en conservació (MBC) i sobretot en (EBC). Aquesta sèrie encara és poc coneguda per la majoria dels col·leccionistes nacionals i és a Catalunya, on són més apreciades i valorades. El dia que per un major coneixement científic s'ampliï l'àmbit d'interès per la sèrie, es notará una manca considerable de moneda i resultarà molt difícil de completar les col·leccions. Cal tenir en compte, que en el seu dia, foren recollides meticulosament, aquestes peces per l'Administració Central, a fi d'obtenir un efecte polític i el màxim d'unificació monetària nacional. Aquesta observació es pot aplicar a tot el coure català del segle XIX.

7. Tres Quartos (III. QUAR.) 1810 = Equival a 6 maravedís.

Pes variable (6,30-7,60) grams.

Cantell variable (1,30-1,70) mm.

Mòdul de 25 mm.

Descripció idèntica a la moneda anterior; el valor també en xifres romanes. L'escut nacional idèntic, però canvia el regional que ara és ovalat i puntejat; als costats de la data tornen a presentar-se les estrelles de sis puntes, resultant (x 1810. x), com la moneda n. 3. També és important considerar que existeix punt, després de la xifra romana (III.) a diferència de l'anterior que no en tenia. Una altra diferència molt important (que ja no deixarà mai aquesta sèrie, fins al seu final en 1846), consisteix en dos rams, que emmarquen el valor de la moneda, en aquest cas són de 6 fulles cada ram, tres a cada costat de la tija i a la part superior del ram, entre dues fulles, un punt, que pot representar una flor o un fruit.

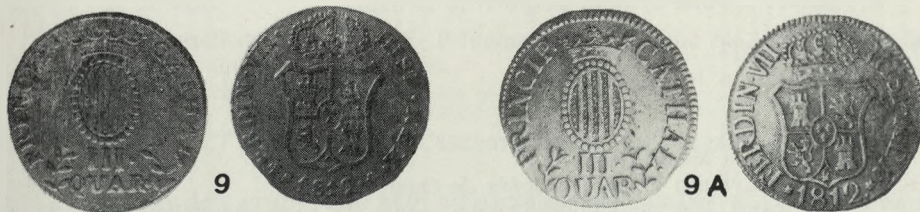
A, Variant... Falta punt després de QUAR (Moneda R3).

8. III.QUAR. 1811.

Idèntica a l'anterior.

A, Variant... Presenta la data molt pitjada.

B, Variant... Falta el punt després de la data.

9. III.QUAR. 1812.

Idèntica a l'anterior.

A, Variant... Totes les lletres de la llegenda, així com els números del valor i de la data, són sensiblement més grans.

B, Variant... Peça de fundició.

10. III. QUAR. 1813.

Idèntica a l'anterior. (El n.º 3, normal).

- A, Variant... El ram de la dreta, que emmarca el valor de la moneda, només té 5 fulles, faltant-li la interior-inferior, que està tocant al punt de QUAR. Es veu que al dibuixant del nou encuny, no li varen cabre ambdós detalls i va optar, per suprimir la fulla que li feia nosa.
- B, Variant... Ram de 5 fulles i n.º 3 de la data, «pla» en la part superior, talment com ja hem vist en algunes monedes de la sèrie menor.
- C, Variant... Ram de 5 fulles; el n.º 3, «pla»; falta el punt després de QUAR.

11. III. QUAR 1814.

Idèntica a les anteriors, excepte que queda eliminat el punt després de QUAR (lloc de QUAR.).

- A, Variant... Falta el punt després de la xifra romana III

Totes aquestes monedes des del 1811 al 1814, són Escasses i quasi es poden considerar com a rares. Resulten evidentment molt rares, en bones conservacions.

La moneda de valor superior de la sèrie, es el SIS QUARTOS de bellíssima encunyació.

Pes: 12-14 gr. Cantell: 1'50 mm. Mòdul: 30 mm.

12. SIS QUARTOS (VI. QUAR.) 1810.

Respecte les anteriors de tres quartos s'observen importants modificacions. L'escut nacional invariable, però el regional, està emmarcat per un dibuix en forma d'escut, diferent dels anteriors. La llegenda és la mateixa, però els rams florals que emmarquen el valor de la moneda corresponen a un dibuix totalment diferent, trobant-se flors en lloc de fulles; els rams de la dreta i de l'esquerra, són simètrics, de sis flors cada u, que s'agrupen d'una determinada manera i es pot expressar aquesta agrupació dient que formen un conjunt floral, distribuït en: 2-3-1 (2 flors petites, 3 de grans i l'última novament petita). Abans i després de la data, en lloc d'estrelles de sis puntes hi ha dues flors de 5 pètals cada una. Les barres de l'escut regional són estriades.

13. VI. QUAR. 1811.

Idèntic a l'anterior.

- A, Variant... Falta el punt després de QUAR, també el VI està desviat a l'esquerra de l'encuny i cau exactament sobre la «U» de QUAR.

14. VI. QUAR. 1812.

Idèntic als anteriors.

- B, Variant... Falta el punt després de la data

15. VI. QUAR. 1813.

Idèntica a les anteriors.

16. VI. QUAR. 1814.

Idèntica a les anteriors.

- A, Variant... Falta el punt després de Quar.

Els rams són de sis flors, però canvia la seva distribució, que és de: —3—3— (tres flors petites, tres flors grans).

- B, Variant... Idèntica a l'anterior variant, però també li falta el punt després del (VII), de Ferran VII.

Totes aquestes monedes són de raresa R, però la de l'any 1813, la considerem R4.

Es difícil trobar bones conservacions.

Enumerades les monedes encunyades en el principat en el curs del turbulent període de les guerres napoleòniques, desconeixem l'existència de coure emès, en aquesta època, a la regió Valenciana, en canvi, a les Illes Balears, tan lligades per la història i el llenguatge a la Catalunya estricta, trobem una emissió molt interessant i digna de ser considerada formant unitat amb l'anterior, ja que malgrat no portin l'escut regional, el valor de la moneda està expressat d'una manera tan típicament local, com és el seu valor de «12 Diners» i el títol del monarca no pot ésser més expressiu: HISP. ET. BALEARIUM. REX. Es tracta doncs de coure d'aquesta època, d'emergència, emès per autoritats locals, utilitzant encunys improvisats i amb característiques regionals; per tant considerem que formen una veritable unitat amb les emeses en el Principat.

17. 12 Diners, de 1811.

Raresa R4.

18. 12 Diners, de 1812.

Moneda relativament escassa.

A, Variant... En el anvers allà on diu: (.FERDIN. VII.DEI.GRATIA.), abreuja aquesta última paraula i posa: (GRAT.)

Raresa R4.

Aquestes monedes balears tenen un pes de 6,70 grams, un cantell de 1,50 mm. i un mòdul de 26 mm.

Per últim el bieni liberal o Règim Constitucional de Ferran VII, va donar lloc a l'encunyació regional, de dues monedes de coure, ambdues de data 1823, que cal incloure també en aquesta sèrie.

19. 3 QUAR. 1823.

Idèntica a les anteriors del mateix valor, respecte l'escut nacional. El regional correspon al de la ciutat de Barcelona, emmarcat per rams de llorer. Llegenda de l'anvers: FERNAN 7.º REY CONSTITUCIONAL .1823. Llegenda del revers: 3 .QUAR. (El 3 «pla» en la part superior).

Moneda escassa.

20. 6 QUAR. 1823.

Excepte el numeral aràbic, que senyala el valor, encuny i llegenda idèntiques.

Raresa R.

El 3 QUAR. té un pes de, 7,90 grams, cantell de 1,70 mm. i mòdul de 26 mm. = El 6 QUAR. té un pes de, 13,20 grams, cantell de, 2 mm. i mòdul de 32 mm.

Per l'estudi del Grup B/ «El Principat en lluita amb els Francesos», s'han examinat un total de 94 peces.

C/ «LES GUERRES CARLISTES EN EL PRINCIPAT»

Es l'últim dels grups, que hem considerat per estudiar el monetari català de coure del segle XIX.

Passats nou anys, des d'el 1814, torna a actuar aquesta seca de Catalunya per emetre monedes «provincials» en període anomenat lliberal. En la restauració de l'absolutisme ferrandí, torna a quedar muda la seca Catalana, i fins passats tretze anys, degut a les circumstàncies especials en què es troba el Principat, en el curs de les guerres carlistes, en el regnat d'Isabel II—, no

torna a fer moneda la nostra seca i és quan en el període 1836-1846, la Junta de Defensa del Principat, conjuntament amb la Diputació de Barcelona, prenen l'acord de subrogar-se sobirania «de facto», i en nom de la Reina, encunyen moneda per atendre les despeses derivades de la guerra civil en la Regió.

Aquestes monedes guarden molta semblança amb les corresponents al període anterior de Ferran VII, tant pel valor, com per el mòdul, cantell, pes i dissenys dels encunyats, i també per la presència dels dos escuts —regional i borbònic—, com a detall molt característic d'ambdues sèries.

En la moneda emesa en nom de la reina Isabel II, no trobem peces menors, com en l'anterior període, ja que únicament existeixen els valors de 3 i de 6 Quartos.

21. 3. QUAR. 1836.

A l'anvers, l'escut nacional idèntic a la sèrie ferrandina, la llegenda en castellà (en lloc de llatí), diu: ISABEL 2.ª REYNA CONST. DE LAS E./ després la data d'emissió entre dos punts (.1836.). En el revers, idèntic l'escut regional, respecte la sèrie anterior i la llegenda en castellà diu: PRINCIP. DE CATALUÑA./ El valor 3.CUAR/ en dues ratlles sobreposades, la xifra és aràbiga, no hi ha punt darrera l'abreujament de «cuartos», està tot igual que abans, emmarcat per dos rams idèntics, si bé hi manca el punt superior del ram (fruita o flor), i es mantenen però les sis fulles per ram. Pes variable, entre 6,50-8,50 grams.

Cantell variable, entre, 1,40-1,60 mm.

Mòdul de 25 mm.

Raresa R.

A, Variant... El valor 3, en xifra romana (III), com les anteriors ferrandines.

Raresa R4.

22. 3.CUAR/ .1837./

Idèntica a l'anterior.

A, Variant... Les lletres de la llegenda, així com el número de la data, són més grans que en la moneda normal.

B, Variant... Falta el punt després de la (E), abreujament de Españas.

C, Variant... Els rams són de 7 fulles en lloc de sis.

La moneda d'aquesta data és escassa. La variant C, es raríssima.

23. 3. CUAR. 1838.

Idèntica a l'anterior.

Moneda escassa.

24. 3. CUAR. 1839.

Idèntica a l'anterior.

Moneda escassa.

25. 3. CUAR .1840.

Moneda idèntica a l'anterior.

Raresa R3.

26. 3. CUAR .1841.

Idèntica a l'anterior.

Moneda corrent.

A, Variant... Falta el punt de la (E) de Españas.

B, Variant... Falta el punt abans de la data (1841.)

27. 3. CUAR .1842.
Moneda que alguns autors donen com a desconeguda.
No hem pogut comprovar la seva existència.
28. 3. CUAR .1843.
Idèntica a les anteriors.
Raresa R3.
29. 3. CUAR .1844.
Idèntica a les anteriors.
Raresa R.
30. 3. CUAR .1945.
Idèntica a les anteriors.
Raresa R3 (Ja que sempre es troba la seva variant).
A, Variant... S'utilitza en aquesta data, l'encuny de l'any següent, amb les variants: Les quatre barres de l'escut regional de llises passen a estriades. Els dos rams florals tenen cada un, 5 fulles i dos petits fruits (2 fulles en la part interior, i 3 fulles i els dos fruits, en l'exterior), per altra part també les dues corones, reial i comtal, presenten un total de 4 punts, intercalats entre la representació de les 5 pedres precioses, que formen la base o diadema de la corona.
31. 3 CUAR .1846.
Idèntica a l'anterior Variant 30 A, que ara és encuny normal d'aquesta data.
Raresa R.
A, Variant... Falta el punt després del 3, que senyala el valor en «cuartos» de la moneda.
32. 6. CUAR .1836.
Pes, cantell i mòdul, similars a la sèrie ferrandina.
La llegenda d'aqueste monedes, en anvers i revers, és idèntica a la de 3 cuartos. L'escut reial no varia. El regional és molt similar a les del mateix valor de la sèrie ferrandina, amb un acabat de la base més adornat, dues volutes i la penetració dels rams dins de l'escut, també és diferent. Les quatre barres són llises. Una altra diferència consisteix en l'ús de xifres aràbigues i l'abreujament de «cuartos» en CUAR (lloc de QUAR), la xifra de valor monetari porta punt final però queda suprimit, després de CUAR (o sia: 6.CUAR lloc de—, VI. QUAR.). Malgrat tot, la diferència més important consisteix en l'estructura dels rams florals, a ambdós costats del valor de la peça. Es tracta d'uns rams grossos i molt historiat, de 8 elements florals cada un (4 flors, 2 fulles i 2 fruits), distribuïts en (-1-3-2-2). La unió dels rams per la seva base, és una flor de 5 pètals, amb 4 fulles a cada cantó, formant un conjunt central de (4 fulles-1 flor- 4 fulles) i després pugen els 8 elements florals, per cada cantó en perfecte simetria. La base o diadema d'ambdues corones, sense tenir punts intercalats, entre les 5 gemmes que constitueixen el seu adornament. La «A» de 2.ª, és petita.
A, Variant... Corona reial amb 4 punts intercalats en la diadema. No té punts la corona comtal.
Aquesta moneda del 1836, té una raresa R2.
33. 6 CUAR .1837.
Idèntica a l'anterior.
A, Variant... Corona reial amb 4 punts en la base. Continua sense tenir-los la comtal.

- B, Variant... Corona reial amb 4 punts en la base. Falta el punt en la (E.) abreujament de Españas.
- C, Variant... Punts molt grossos abans i després de la data.
- D, Variant... La «A» de 2.ª, és de mida gran.
34. 6. CUAR .1838.
 Idèntica a l'anterior, excepte que la «A» de 2.ª, es de mida gran, detall que serà ja normal fins al final de la sèrie.
 Moneda corrent.
- A, Variant... Posa CURA en lloc de CUAR.
 Raresa R4.
- B, Variant... Falta el punt de la (E.) de Españas.
- C, Variant... Punts molt grossos abans i després de la data.
35. 6. CUAR .1839.
 Idèntica a l'anterior.
 Raresa, R2.
- A, Variant... Falta punt abans de la data.
- B, Variant... Petita la «A» de 2.^a
36. 6. CUAR .1840.
 Idèntica a l'anterior.
 Raresa, R3.
- A, Variant... L'escut regional, no-coincident (La inversió, fa un gir de 170°).
 Aquesta variant té una raresa, R5.
- B, Variant... Barres ratllades en l'escut regional.
- C, Variant... Corona reial puntejada.
37. 6. CUAR .1841.
 Idèntica a les anteriors, excepte, que es troben 4 punts intercalats en la base d'ambdues corones; aquesta modificació a l'encuny, resultarà permanent i normal fins al final de la sèrie.
 Moneda corrent.
- A, Variant... Les Barres són estriades; la corona comtal és més prima.
- B, Variant... La «A» de 2.ª, és petita.
38. 6. CUAR .1842.
 Idèntica a l'anterior.
 Raresa, R4.
39. 6. CUAR .1843.
 Idèntica a l'anterior, però amb la modificació que a partir d'aquesta data i fins al final de la sèrie, les 4 barres de l'escut regional, presenten 3 estries verticals, cada una.
 Raresa, R3.
- A, Variant... Falta el punt abans de la data. Els rams són diferents. Els normals tenien 8 elements florals distribuïts de la següent manera: a la part exterior de la tija (flor-fula-flor-fruita) i a la part interior: (fruit-fula-flor-) i aquesta distribució ha estat permanent en totes les monedes que considerem normals; en canvi, en aquesta variant, queda modificada simètricament la part exterior de la tija, que resulta: (flor-fula-flor-), quedant igual el dibuix de la part interior, de manera que en total tenim com a excepció 7 elements florals a cada ram. Les bases de l'escut regional, són llises.
- B, Variant... La modificació consisteix en la falta de fruits en els rams, que per altra part tenen 9 elements florals distribuïts: part exterior de la tija, (flor-fula-fula-flor-flor) i en la part interior (fula, flor, fula, fula).
- C, Variant... L'escut regional presenta un gir de 15°.

- D, Variant... Rams asimètrics i totalment diferents. Ram de l'esquerra, de 6 elements (3 fulles- 3 flors), i la base del ram, de 6 fulles. Ram de la dreta, de 7 elements (4 fulles-3 flors) i la base del ram, de 4 fulles. L'asimetria és total.
- E, Variant... La «A» de 2.^a, és petita.
40. 6. CUAR .1844.
 Idèntica a l'anterior.
 Moneda escassa.
- A, Variant... Rams de 9 elements florals, descrits en 39-B.
 B, Variant... Rams de 7 elements florals, descrits en 39-A.
 C, Variant... Dos punts en dièresi abans de la data (:1844.), lloc de (.1844.).
 D, Variant... Les barres són llises.
 E, Variant... Falta punt abans de la data.
 F, Variant... La «A» de 2.ª, es petita.
 G, Variant... Barres llises i elements florals en nombre de 7; la corona comtal també és diferent.
41. 6. CUAR .1845.
 Idèntica a l'anterior, excepte que la flor que uneix per la base les dues tiges florals, té 7 pètals, en lloc de 5, com tenien totes les anteriors monedes estudiades.
- A, Variant... Rams de 9 elements florals idèntics a 39-B, La flor central de la base amb 7 pètals com la normal de la data.
 B, Variant... Rams de 9 elements florals, l'escut regional, amb un altre disseny que li dona un aspecte com «quadrat».
 Les monedes d'aquesta data son de raresa, R2.
42. 6. CUAR .1846.
 La normal d'aquesta data es idèntica, a la variant 41-A.
 Moneda relativament escassa.
- A, Variant... Rams de 8 elements florals.

No hem pogut disposar de monedes de les dates 1847 i 1848, malgrat que existeixen, si bé amb raresa R5.

Per fer l'estudi de les monedes d'Isabel II, hem examinat un total de 216 peces.

ESTUDI DE LA LLETRA «A» de 2^a (de Isabel II)

(En la moneda de 6 Cuartos)

150 Peces examinades.

Es troben 3 tipus de lletra «A» (gran, mitjana i petita).

Es donen els resultats per separat, si bé en els percentatges es sumen les dues varietats, gran i mitjana, per oposar-les a la variant de lletra «A» petita.

Data	Lletra «A»			Porcentatjes	
	Gran	Mitjana	Petita	A	a
1836	0	0	8	0	100
1837	6	0	14	30	70
1838	21	0	0	100	0
1839	5	5	1	90,90	9,10
1840	5	0	1	83,34	16,16
1841	19	4	2	92	8
1842				(NO OBSERVADA)	
1843	6	2	2	80	20
1844	2	11	2	86,67	13,33
1845	4	10	0	100	0
1846	0	20	0	100	0

Conclusió: En les dues primeres dates, la «A» petita, es considera «normal», i passa a «variant» per la resta de la Sèrie.

El 80 % de les monedes examinades tenien la lletra «A» gran (o mitjana), la resta del 20 % tenien la «A» petita.

Aquest estudi del coure català del segle XIX, és fruit de tot allò que hem vist i tingut entre mans, donant la màxima importància a la sistematització de les variants, que han resultat molt significatives especialment en la sèrie de «4 Quartos en Barcelona», on és evident que un estudi de major nombre de monedes podria cobrir quasi totes les llacunes que ara hem trobat.

El total de l'èxamen comprèn 1.054 monedes, i n'hem trobat 204 de diferents (72 dites normals i 132 considerades com a variants). El percentatge de troballes correspon, al 19'35 %.

Ens pensem que aquest treball, és el primer que es publica amb un afany de detall i confiem que valorarà aquest monetari nostre, en donar un camp més ampli al colleccionisme en aquest tema.